

Η

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΙΘΜ 4. — Δεκέμβριος 1841. — ΤΟΜ. Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

(Συνέχ. από Σελ. 67. Αριθμ. 3.)

Προλαβόντως ανεφέραμεν (σελ. 6.) ὅτι, κατὰ τὸ μεταξὺ τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου χρονικὸν διάστημα, ἡ Ἑλληνικὴ Φιλολογία ἐφθάσεν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς τελειότητός της. Ἀφοῦ ὅμως ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος ἐξέπνευσεν εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας, καὶ ἡ Φιλολογία αὐτῆς ἤρχισεν ἀ παρακμάζῃ, καὶ βαθμηδὸν νὰ ἐκπίπτῃ ἀπὸ τὴν λαμπρότητά της. Ἡ ἐπαυξάνουσα πολυτέλεια, καὶ ἡ ἀχώριστος ἀπὸ αὐτὴν ἠδυπάθεια καὶ ῥαθυμία τοῦ λαοῦ, καθὼς προσέτι καὶ αἱ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου διάφοροι πολιτικαὶ μεταβολαὶ ὑπῆρξαν αἱ κυριώτεραι αἰτίαι τῆς παρακμῆς ταύτης. Ὅτε δὲ ἀκολούθως οἱ Ἕλληνας ἐγειναν λάφυρον τῆς Ῥωμαϊκῆς φιλοδοξίας εἰς τὴν πτώσιν τῆς Κορίνθου, καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα αἱ Ἀθηναὶ λεηλατηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σύλλα, ἐστερήθησαν τὰς ἀποθήκας τῶν γνώσεων καὶ τεχνῶν, ἡ Ἑλλὰς (θεωρουμένη εἰς τὸ ἐξῆς ὡς ἀσήμαντος ἐπαρχία τῆς Ῥωμαϊκῆς μεγαλειότητος) ἐπαυσε πλῖον τοῦ νὰ ἦναι καθέδρα τῆς Φιλολογίας, καὶ τελευταῖον οἱ Ἕλληνες διαμένοντες ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ξένων καὶ τὴν οἰκιακὴν των διαφθοράν, ἔχασαν πρὸ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἀγχινοίαν καὶ εὐφυΐαν, καθὼς καὶ τὸν εἰς τὰς μαθήσεις ἐνθουσιασμόν των. — Εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου (336 πρ. Χρ.) μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Κορίνθου (146) διάστημα ἐμπεριλαμβάνεται ἡ τετάρτη ἐποχὴ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας· εἰς τὸ ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κορίνθου, μέχρι τῆς θεμελιώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (325 ἂ. Χρ.) ἡ πέμπτη αὐτῆς ἐποχὴ, καὶ εἰς τὸ ἀπὸ

τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ ἕκτη καὶ τελευταία.

Ἀφότου ἡ Φιλολογία ἤρχισε νὰ παρακμάζη, φαίνεται ὅτι ἔπαυσε πλέον ἀπὸ τοῦ νὰ ᾔηται Ἑλληνικὴ, οὐχὶ διότι οἱ Ἕλληνες δὲν ἦσαν πλέον αὐτόνομοι, ἀλλὰ διότι προπάντων καὶ ἄλλαι χῶραι, ἐξωθεν τῆς Ἑλλάδος, ἤρχισαν νὰ δίδονται εἰς τὴν Φιλολογίαν. Τὰ γράμματα καλλιεργοῦντο ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν Ῥόδον, τὴν Πέργαμον καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ αἱ Ἀθῆναι ἔπαυσαν τοῦ νὰ ᾔηται ἡ μητρόπολις τοῦ Φιλολογικοῦ κόσμου, μ' ὅλον ὅτι, καὶ ἐπὶ πολὺ μετὰ τὴν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴν τῆς τὰ σχολεῖα αὐτῆς ἦνθουν μεγάλως, καὶ ἐφοίτων πανταχόθεν ἀπειροὶ νέοι πρὸς τελειοποίησιν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ἀκόμη εἶχεν ἀντιζήλους. Ἡ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀδριατικοῦ κειμένη Ἀπολλωνία διαφημίζετο ὡς καλλιεργοῦσα τὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν, καὶ ἐτιμᾶτο ὡς ἡ χώρα ἔνθα ὁ Αὐγουστος ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του. Ἡ ἐν τῇ Γαλλίᾳ Μασσαλία (ἀποικία τῶν Φωκαέων) ὀλίγον τι μετὰ ταῦτα διεφημίσθη ἔτι μᾶλλον διὰ τὰ ἐπιστημονικά της σχολεῖα. Εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν Βηρυττὸν καὶ τὴν Ἐδεσσαν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἦνθει μετὰ Χριστόν. (*)

(*) Σημειωτέον ὅτι ἡ γλῶσσις καὶ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλῶσσης ἐπεκτάθη μεγάλως μετὰ τὰς κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πολλὰ καὶ πόλεις ἐκτίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ, κυρίως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἰκουμεναί. Ὀλίγον τι πρὸ Χριστοῦ ἡ γλῶσσα ἔγινε κοινὴ εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀκόμη ἠναγκαζοῦντο νὰ τὴν ἔχουσιν ὡς γλῶσσαν τῆς αὐτῆς εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας. Τὴν δὲ μεγάλην αὐτῆς διάδοσιν μαρτυροῦσιν ὅλοι οἱ Ῥωμαῖοι Συγγραφεῖς, ἐξ ὧν μάλιστα ὀκικέρων λέγει *Græca leguntur in omnibus fere gentibus*. Καὶ ὅταν δὲ ἡ Ῥωμαϊκὴ κυβέρνησις μετεφέρθη εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, καὶ μ' ὅλον ὅτι εἶχον προσπαθήσει νὰ εἰσαξῶσι κυρίως τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, δὲν ἐπέτυχον τοσοῦτοι. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ιουστινιανὸς (ἀκμάσ. κατὰ τὴν ἔκτ. ἑκατοντ.) ἠναγκαζομένην τὴν δημοσιότητα τὰ Ἰουστινοῦτα, τὴν Πανθέκτην καὶ τὸν κώδικά του κατ' εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν, μὴ ἐνοσημένης καλῶς τῆς δευτέρας. Κατὰ τὴν 14. ἑκατονταετηρίδα ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεκτάθη καὶ μέχρι τῆς Νουβίας καὶ Ἀβυσσηνίας

Ὄφειλομεν γὰρ σημειώσωμεν ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας ἐποχὰς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας πολλοὶ βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες ἔδωσαν χεῖρα βοηθείας εἰς αὐτήν, καὶ ἐπροσπάθησαν γὰρ τὴν ἀναγάγωσιν εἰς τὸν πρῶτον αὐτῆς βαθμόν. Τινὲς ἐκ τῶν πρώτων εἰς Ἀλεξάνδρειαν Πτολεμαίων, καὶ μάλιστα ὁ Φιλάδελφος, ἐνεψύχωσαν μεγάλως τὰς τέχνας καὶ τὴν Φιλολογίαν. Εἰς τὴν Πέργαμον ἀκόμη ὁ Ἀτταλος καὶ Εὐμενῆς ἐπροσπάθησαν μὲν γὰρ ἐπεκτείνωσι τὰς μαθήσεις. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης ἦσαν προστάται τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας. Ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ Φιλολογία εἶχον διαλάμψει κατὰ τι, καὶ ὁ Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος μάλιστα συνήργησε μὲν γὰρ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔδωκε καὶ διάφορα προνόμια εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης καλλιέργει καὶ ἐπροστάτευεν ἀκόμη τὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν, καὶ λέγεται ὅτι ἀνήγειρεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν βασιλικὴν λεγομένην στοάν, ἐνθα ἔκειτο λαμπρὰ Βιβλιοθήκη, καὶ ἐνθα συνεστήθη εἰδός τι γυμνασίου διὰ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας.

Ἐν δὲ ἀπὸ τὰ ὅσα ἐτάχονον τὴν ἐξ ὁλοκλήρου πτώσιν τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας εἶναι καὶ ἡ κατὰ τὸ 529 συμβῆσα κατάπαυσις τῶν ἐν Ἀθήναις σχολείων. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἤκμασαν ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, καὶ εἰς αὐτὰ οἱ ἀξιολογώτεροι φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες ἐδίδαξαν πολλοὺς μαθητάς. Ὑπέθαλλον δὲ κυρίως τὰ σχολεῖα ταῦτα τὸν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν καὶ τὴν Φιλοσοφίαν ζῆλον. Ὅτε αἱ Ἀθήναι ὑπετάχθησαν εἰς τὴν Ῥώμην, κατὰ τι διεκόπησαν καὶ αὐτὰ, ἀλλ' ἀκολούθως ὑπεστηρίχθησαν θερμότερον ὑπὸ πολλῶν αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων. Εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον δὲ κατάπαυσιν αὐτῶν πολλοὶ τῶν Φιλοσόφων, ἐξ ὧν καὶ ὁ Δαμασκίος καὶ ὁ Συμπλίκιος, ἠναγκάσθησαν ν' ἀφήσωσι τὰς Ἀθήνας, καὶ γὰρ καταφύγωσιν εἰς τὸν Χοσρόην, βασιλέα τῆς Περσίας. — Καὶ ἡ

ἀπώλεια δὲ καὶ φθορὰ πολλῶν χειρογράφων, (*) καθὼς καὶ διάφορα κατὰ καιροὺς πολιτικὰ συμβάματα ἀπενέκρωσαν ὅλως διόλου τὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν, μ᾽ ὅλον ὅτι διέμενον ἀμυδροὶ τινες λύχνοι αὐτῆς μέχρι τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως περάσαντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, συνεισέφερον εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὴν Δύσιν.

Εἰς τὰς χεῖρας τῶν νέων Ἑλλήνων μένει ἤδη ν' ἀνάξωσι πάλιν τὴν φιλολογίαν των εἰς τὸν ὁποῖον ἔχαιρε τὸ πάλαι βαθμόν.

(ἔπεται συνέχεια).

ΑΙ ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΣΥΝΗΘΕΙΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΑΩΝ.

(Συνεχ. ἀπὸ σελ. 73, καὶ τέλος.)

Μεταξὺ τῶν λατρευτῶν τοῦ Βράμα συνειθίζουσι πρῶτον ν' ἀνάπτωσι πῦρ ἀναμέσον τῶν συζύγων, ὡς σημεῖον ἀκαταπαύστου ἀγάπης, καὶ ἀκολούθως καὶ οἱ δύο νεόνυμφοι δένονται μὲ μεταξωτὴν τινα ταινίαν, σημαίνουσαν τὴν ἀδιάλυτον ἔνωσίν των. Τελευταῖον δὲ θέτεται μεταξὺ αὐτῶν διπλωμένον φέρεμα διὰ σημεῖον τοῦ ὅτι πρὸ τοῦ γάμου δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία οἰκειότης. — Μεταξὺ τῶν Κινέζων (ὡς καὶ τῶν Βουδιστῶν) αἱ γυναῖκες ἀγοράζονται τρόπον τινὰ, πλὴν οἱ γάμοι ἐορτάζονται μὲ μεγαλοπρέπειαν. Ὁ γαμβρὸς βλέπει κατὰ πρῶτον ἤδη τὴν νύμφην φερομένην ἐνώπιόν του ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτῆς, μετὰ λαμπάδων καὶ κυμβάλων, καὶ ἐντὸς κεκλεισμένου τινὸς φορείου. Ἀκολούθως δὲ ἀφοῦ προσκυνήσῃ αὕτη τετράκις εἰς τὸν ἐφέστιον Θεὸν Τιέν, εἰσέρχεται εἰς τὸν μέγαν θάλαμον, ἐνθα γίνεται λαμπρὸν συμπόσιον, τὸ ὁποῖον καὶ τελειώνει τὸν γάμον. — Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, οἱ νυμφῖοι προπορεύονται ἐπὶ ἀμαξίου συρομένου ἀπὸ τέσσαρας βόας εἰς τὴν γαμικὴν

(*) Οὐρα Λεῖψαα τῆς Ἑλληνικ. Φιλολογ. εἰς τὴν ἀκόλουθον σειρὰν τοῦ Περιοδικοῦ ■